

Forskning og udvikling på professions- højskolerne

August 2024

Indledning

Professionshøjskolerne har siden 2013 haft det som et lovbestemt formål¹, at de skal bedrive praksisnær og anvendelsesorienteret forskning og udvikling (FoU) til gavn for den private og offentlige sektor og med henblik på at styrke professionsuddannelsernes kvalitet og relevans.

I professionshøjskolernes lovgrundlag² er det fastlagt, at institutionerne skal *”... varetage praksisnære og anvendelsesorienterede forsknings- og udviklingsaktiviteter og herigennem aktivt medvirke til, at ny viden tilvejebringes og bringes i anvendelse i såvel den private som den offentlige sektor.”* Det fremgår også, at professionshøjskolernes uddannelser skal *”bygge på forsknings- og udviklingsviden inden for de relevante fagområder og viden om praksis i de professioner og erhverv, som uddannelserne er rettet mod.”*

Et særkende for professionshøjskolernes forskning er, at forskningen sker i tæt sammenhæng til eller i samspil med de professioner og centrale velfærdsområder, som professionshøjskolerne uddanner til. Det betyder, at der er kort vej fra udvikling til anvendelse. Forskningen spiller således en væsentlig rolle i forhold til at forny og forbedre praksis inden for, fx folkeskolen, børneområdet og sundhedsområdet. Lige så centralt bidrager forskningen til at højne professionsbacheloruddannelsernes kvalitet og relevans.

I denne publikation sætter Danske Professionshøjskoler fokus på relevante tal og fakta om professionshøjskolernes forsknings- og udviklingsaktiviteter i 2023 og den udvikling, der har været de seneste år. Der er i publikationen fokus på følgende områder:

- Finansiering af forskning og udvikling
- Forskningsaktivitet
- Medarbejderkompetencer
- Forskningstemaer
- Videnomsætning

Finansiering

Professionshøjskolernes forskning og udvikling finansieres dels gennem en årlig statslig bevilling og dels gennem eksterne midler fra blandt andet private fonde, kommuner og regioner.

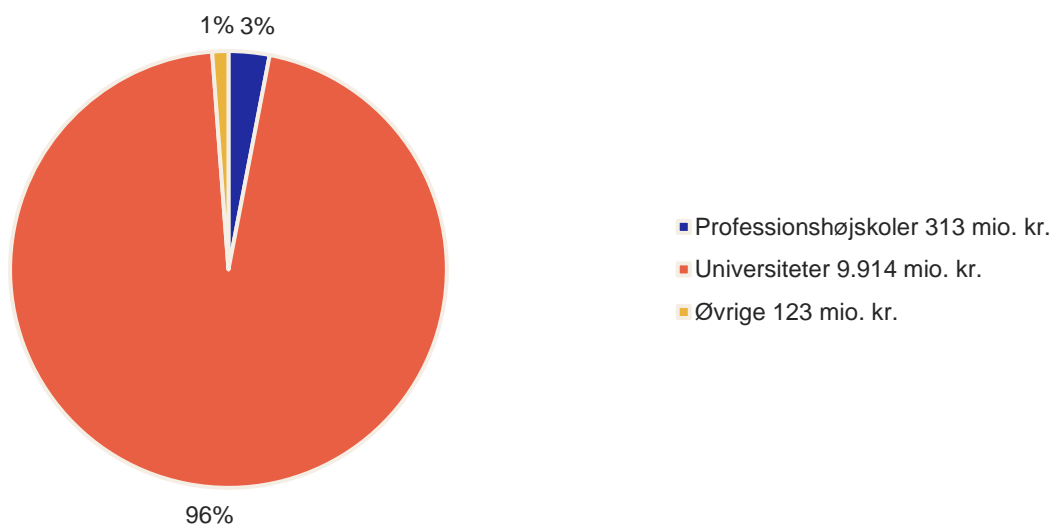
Statslig bevilling

Professionshøjskolerne har siden 2013 modtaget en årlig statslig bevilling på 313 mio. kr. (2023-priser), som skal give professionshøjskolerne mulighed for at varetage praksisnære og anvendelsesorienterede forsknings- og udviklingsaktiviteter. Det svarer til 3 pct. af den samlede statslige basisbevilling til forsknings- og udviklingsaktiviteter på de videregående uddannelsesinstitutioner, *jf. figur 1*. Til sammenligning modtager universiteterne 9,9 mia. kr. Fordelingen af de statslige forskningsbevillinger mellem universiteter, professionshøjskoler og øvrige videregående uddannelsesinstitutioner har været den samme hen over årene.

¹ Ved ændring af lov om professionshøjskoler for videregående uddannelser i december 2013, se: [Lov 1614 af 26/12/2013](#)

² [Lov om professionshøjskoler for videregående uddannelser](#) fra august 2019.

Figur 1. Den statslige basisbevilling til forsknings- og udviklingsaktiviteter på videregående uddannelsesinstitutioner, mio. kr., 2023-priser

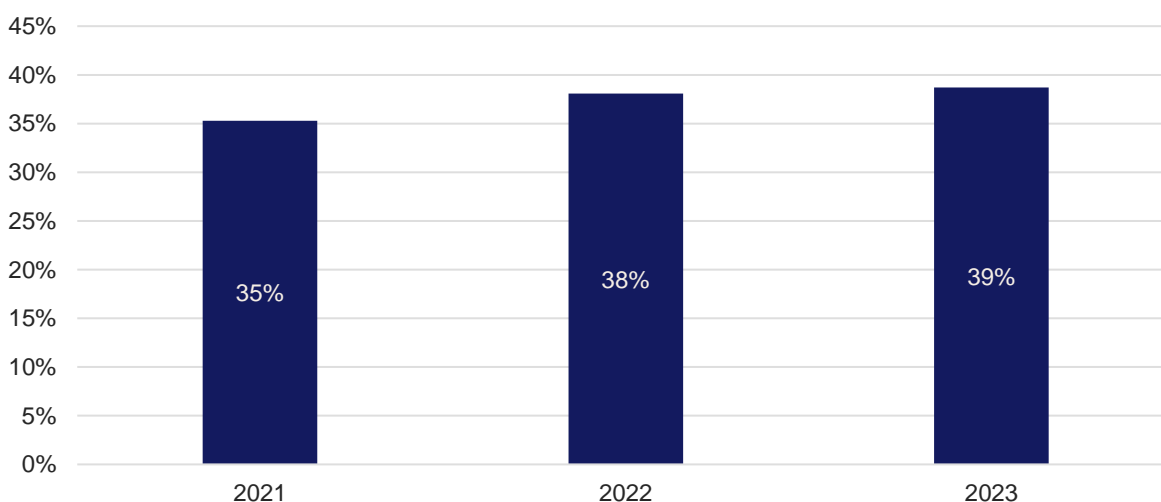
Anm.: Den samlede statslige basisbevilling udgør 10.350 mio. kr., hvoraf professionshøjskolerne modtog 313 mio. kr. i 2023. Kategorien "Professionshøjskoler" dækker de seks professionshøjskoler. Kategorien "Øvrige" dækker maritime og kunstneriske institutioner, erhvervsakademier og Danmarks Medie- og Journalisthøjskole.

Kilde: Finanslov 2023.

Ekstern finansiering af professionshøjskolernes forskning og udvikling

Den eksterne finansiering af professionshøjskolernes forsknings- og udviklingsaktiviteter udgjorde 198 mio. kr. i 2023. Dermed bidrager ekstern finansiering fra fx fonde, virksomheder, regioner og kommuner med 39 pct. af professionshøjskolernes samlede forskningsfinansiering på 511 mio. kr.³. Udviklingen i den eksterne finansierings andel af den samlede finansiering fremgår af figur 2.

Figur 2. Ekstern finansierings andel af samlet finansiering (omsætning), 2021-2023

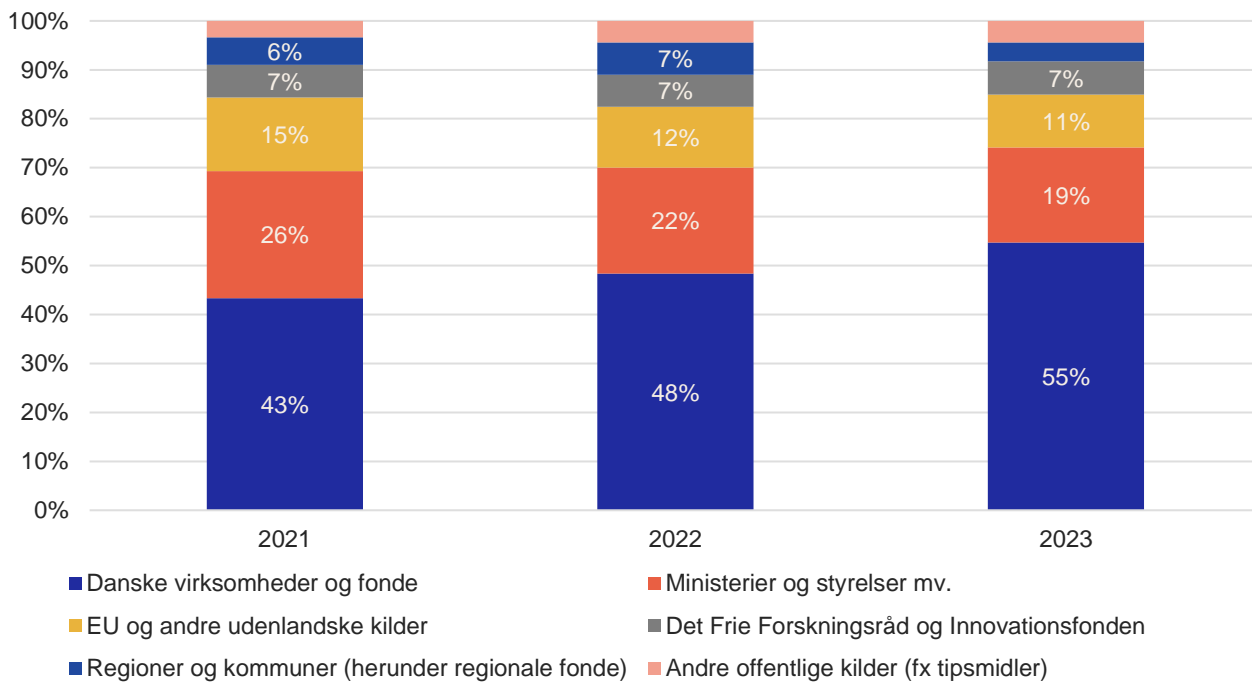

Kilde: Danske Professionshøjskolars beregninger pba. af data fra Danmarks Statistik og Finanslov 2023.

³ Summen af den årlige finanslovsbevilling er på 313 mio. kr. og 198 mio. kr. i ekstern finansiering.

Den eksterne finansiering kommer fra en række kilder, som private virksomheder, fonde, EU mv., jf. figur 3, hvor fordelingen af den eksterne finansiering på forskellige finansieringskilder er angivet for perioden 2021 til 2023. Andelen af forskningsfinansiering i kategorien "danske virksomheder og fonde" er steget gennem perioden fra 43 pct. i 2021 til 55 pct. i 2023. Posten dækker i overvejende grad over finansiering fra private fonde.⁴

Figur 3. Fordeling af ekstern finansiering, 2021-2023

Kilde: Danske Professionshøjskolars beregninger pba. af data fra Danmarks Statistik.

⁴ Danske virksomheder står for 1 pct. af den eksterne finansiering i kategorien "Danske virksomheder og fonde".

Forskningsaktivitet

Antallet af medarbejdere, der beskæftiger sig med forskning og udvikling på professionshøjskolerne⁵, har i perioden fra 2019 til 2023 været svagt stigende samlet for professionshøjskolerne, *jf. tabel 1*.

Tabel 1. Samlet antal FoU-aktive medarbejdere, 2019-2023

	2019	2020	2021	2022	2023
UC SYD	98	85	88	104	110
Professionshøjskolen UCN	167	169	171	169	169
UCL Erhvervsakademi og Professionshøjskole	170	175	166	205	200
Københavns Professionshøjskole	334	338	294	268	291
Professionshøjskolen Absalon	146	160	175	172	182
VIA University College	470	462	496	515	539
I alt	1.385	1.389	1.390	1.433	1.491

Anm.: Fra 2023 er der indført fælles retningslinjer for opgørelse af forskerstuderende/ph.d.-studerende for at sikre en mere ensrettet registreringspraksis.

Kilde: Danmarks Statistik.

Antallet af antal årsværk, dvs. den tid der blev brugt på forsknings- og udviklingsarbejde, er i perioden 2019 til 2023 steget fra 636 årsværk til 649 årsværk samlet for professionshøjskolerne, *jf. tabel 2*. Hver FoU-aktive medarbejder bruger i 2023 i gennemsnit ca. 40 pct. af et årsværk på forskning og udvikling (resten af tiden anvendes på andre opgaver, primært undervisning), hvilket ses ved at sammenholde data i tabel 1 og 2.

Tabel 2. Samlet antal FoU-årsværk 2019-2023

	2019	2020	2021	2022	2023
UC SYD	43	44	41	50	45
Professionshøjskolen UCN	74	74	71	74	67
UCL Erhvervsakademi og Professionshøjskole	84	85	77	78	86
Københavns Professionshøjskole	175	140	116	111	143
Professionshøjskolen Absalon	71	78	82	85	93
VIA University College	189	202	207	212	216
I alt	636	624	593	609	649

Anm.: Fra 2023 er der indført fælles retningslinjer for opgørelse af forskerstuderende/ph.d.-studerende for at sikre en mere ensrettet registreringspraksis.

Kilde: Danmarks Statistik.

⁵ Nøgletallene angiver det antal medarbejdere, der pr. 31. december i et givent år har været FoU-aktive, som defineret af Danmarks Statistik, dvs. medarbejdere, som har brugt mindst 10 pct. af arbejdstiden på forskning og udvikling. I tallene indgår både forsknings- og teknisk/administrativt personale.

Medarbejderkompetencer

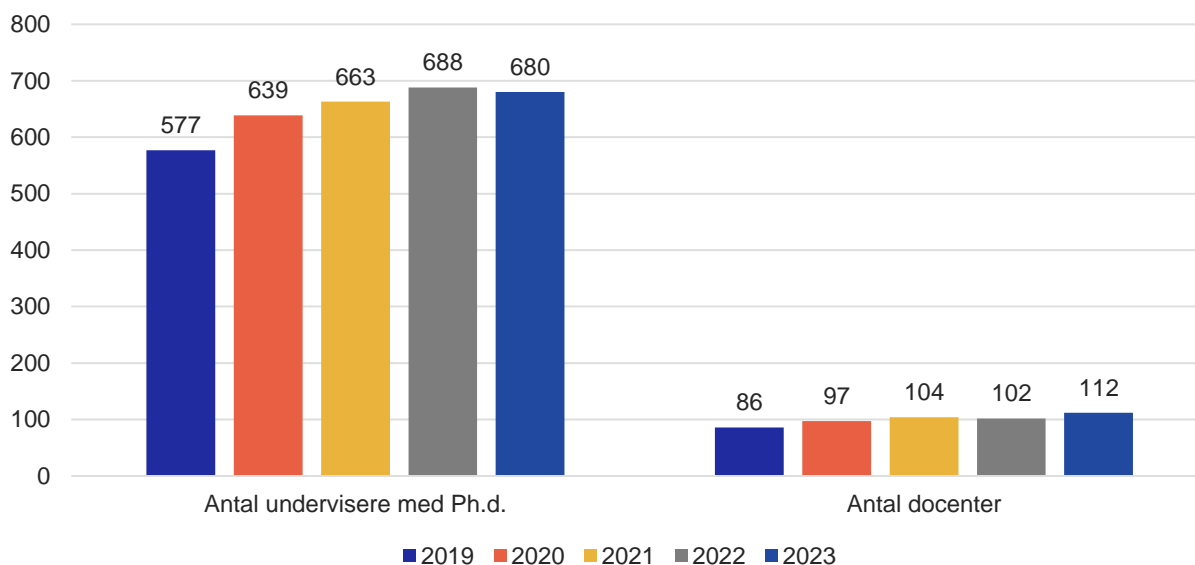
Det fremgår af professionshøjskolernes lovgrundlag⁶, at professionshøjskolernes uddannelser skal bygge på forsknings- og udviklingsviden inden for de relevante fagområder og viden om praksis i de professioner og erhverv, som uddannelserne er rettet mod. Derfor er det en naturlig del af professionshøjskolernes underviseres opgave, at de skal indgå i interne og eksterne forsknings- og udviklingsaktiviteter samt i samarbejder med relevante forskningsmiljøer.

Siden 2013, hvor forskningsopgaven blev en del af professionshøjskolernes formål, har professionshøjskolernes arbejdet målrettet for at styrke underviserens forskningskompetencer. I 2013 blev docentstillingen en del af professionshøjskolernes stillingsstruktur. Docentstillingen er en faglig lederstilling med fokus på forskning og udvikling og med krav om forskningskompetencer på ph.d.-niveau.

Ph.d.-studerende blev en del af professionshøjskolernes stillingsstruktur i 2008. Før 2021 var det alene universiteterne, der formelt kunne ansætte de ph.d.-studerende. I 2021 blev det muligt for professionshøjskolerne at ansætte ph.d.-studerende, hvis de samtidig er indskrevet på et universitet.

Antallet af undervisere med en ph.d.-grad og antallet af docenter er steget i perioden 2019 til 2023, dog med et mindre fald i antallet af undervisere med en ph.d.-grad fra 2022 til 2023, *jf. figur 4*.

Figur 4. Antal undervisere med ph.d.-grad og docenter, 2019-23

Kilde: Danske Professionshøjskoler.

⁶ [Lov 1614 af 26/12/2013](#)

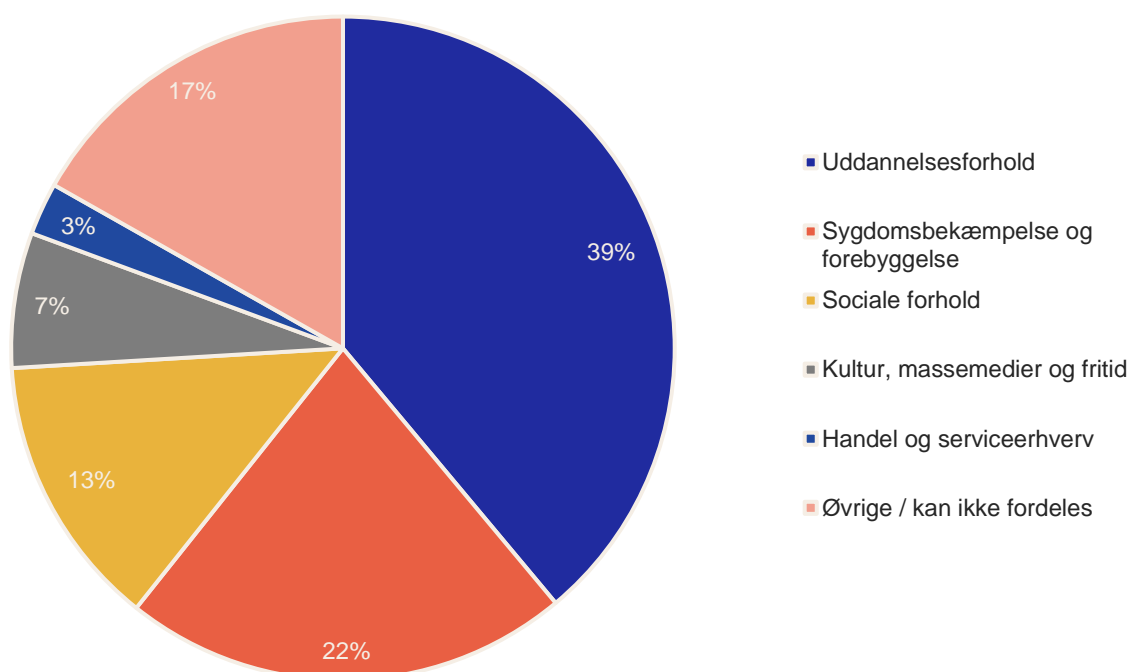
Forskningstemaer

På professionshøjskolerne forskes der bredt inden for de professioner og fagområder, som professionshøjskolerne uddanner til. Mange forskningsprojekter går på tværs af uddannelser og forskningsområder.

De tre forskningsområder der fylder mest på professionshøjskolerne i 2023 er:

- Forskning i uddannelsesforhold (39 pct.).
- Forskning i sygdomsbekæmpelse og forebyggelse (22 pct.).
- Forskning i sociale forhold (13 pct.).

Figur 5. Fordeling af forskningsårsværk på forskningsområder, andele af de samlede forskningsårsværk, 2023

Anm: Professionshøjskolernes forskning er kategoriseret på det forskningsområde, som den pågældende forskning har umiddelbar betydning for. Det er dog væsentligt at være opmærksom på, at en del af forskningen på professionshøjskolerne (17 pct.) ikke passer ind i de kategorier, som Danmarks Statistik definerer og anvender til at kategorisere forskning på de videregående uddannelser i Danmark. Denne klassifikation benyttes bl.a. som grundlag for indberetninger til OECD.

Kilde: Danmarks statistik.

Videnomsætning

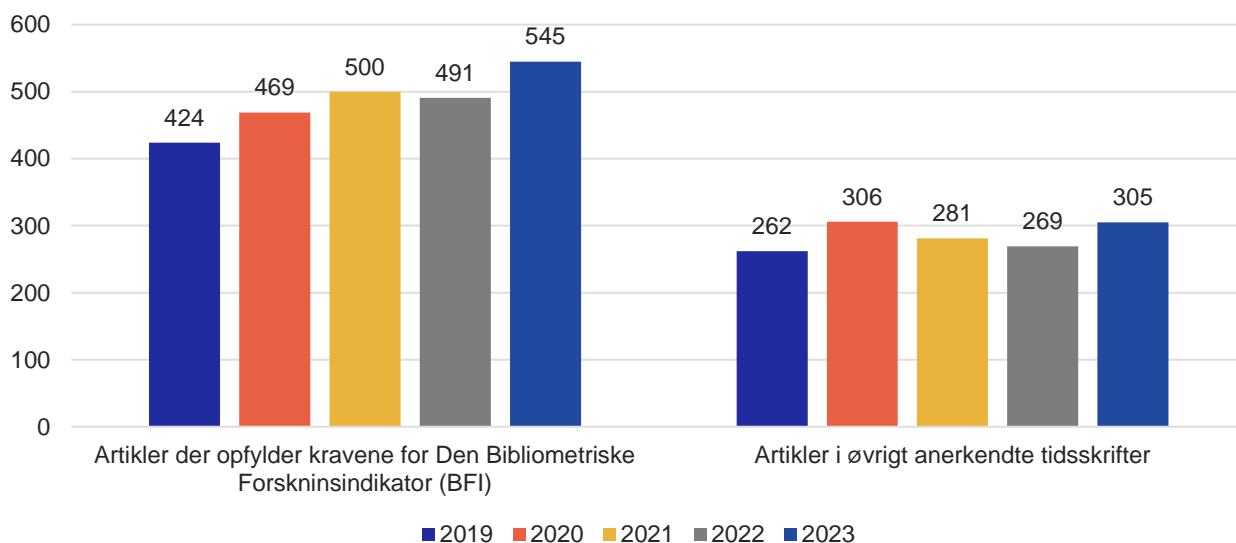
Professionshøjskolernes forskning og udvikling har som formål at udvikle ny, anvendelsesorienteret viden til at udvikle og forbedre uddannelser, professioner og erhverv⁷. Derfor er det et væsentligt fokusområde, at forskningen bliver spredt og omsat til viden, der anvendes og gør en forskel.

Publiceringer af forskningsresultater

Publicering af forskningsresultater i videnskabelige tidsskrifter, bøger mv. er en måde at udbrede og dele forskningsresultater på. Det er også en forudsætning for, at der kan ske udvikling inden for et givent forskningsområde.

Antallet af artikler publiceret i tidsskrifter, som er angivet på den Bibliometriske Forskningsindikator-liste (BFI-listen) er steget i perioden 2019 til 2023, *jf. figur 6*. Den Bibliometriske Forskningsindikator (BFI)⁸ har som udgangspunkt været en del af metoden til fordeling af nye basismidler til universiteterne, men herudover har BFI i praksis også været anvendt som en indikator for forskningskvalitet. Samlet er antallet af tidsskriftsartikler på professionshøjskolerne steget med 16 pct. fra 2019 til 2023. I 2019 udgjorde de 424 artikler på BFI-listen 60 pct. af det samlede antal artikler, og i 2023 udgjorde de 545 artikler på BFI-listen 65 pct. af det samlede antal artikler.

Figur 6. Antal videnskabelige artikler publiceret, 2019-2023

Anm.: I overensstemmelse med Den Bibliometriske Forskningsindikator's krav medregnes kun fagfællebedømte forskningspublikationer forfattet af den eller de tilknyttede medarbejdere og udgivet på et forlag eller i et tidsskrift på BFI-listerne.

Kilde: UC Viden.

Publiceringer af lærebøger mv.

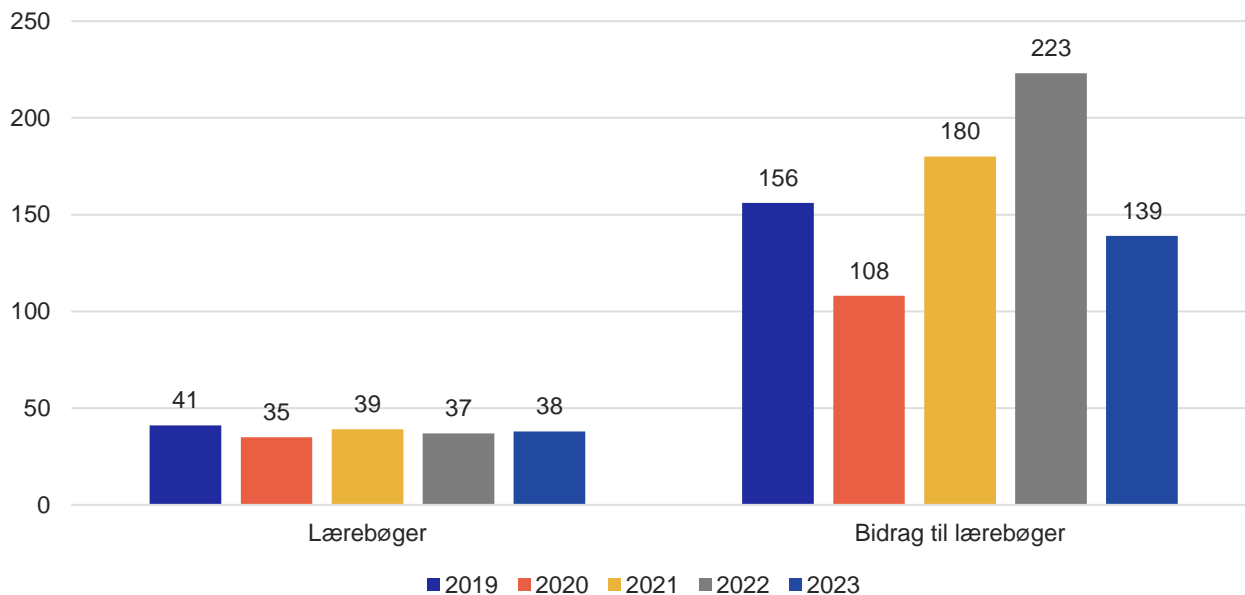
En anden måde, hvorpå professionshøjskolernes forsknings- og udviklingsarbejde omsætter ny viden til uddannelserne er i forbindelse med, at forskningen danner afsæt for lærebøger eller bidrag til lærebøger.

⁷ Lov 1614 af 26/12/2013

⁸ Med aftale om basismidler til forskning fra december 2021 er det besluttet, at BFI-grundlaget ikke vil blive opdateret årligt, og at det nuværende administrative set-up omkring BFI afvikles.

Antallet af publicerede lærebøger ligger stabilt mellem 35 og 41 bøger årligt. Antallet af bidrag til lærebøger var i 2023 137. Det er et fald i forhold til 2022, hvor professionshøjskolernes havde 223 bidrag til lærebøger, jf. figur 7.

Figur 7. Antal lærebøger og bidrag til lærebøger i 2019-2023

Anm.: Tabellen omfatter bøger og antologier, som har studerende ved professionsbacheloruddannelser blandt målgrupperne, er udgivet ved et forlag eller i en konferenceseerie, og hvis formål er angivet som undervisning frem for forskning eller formidling.

Kilde: UC Viden.